

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
 Биро за развој на образованието
 СКОПЈЕ

Примено:	22.09.2011		
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
07	3577/1		

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
 22.09.2011
 ЈМ

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 31 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11 и 51/11), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по виолончело за деветгодишното основно музичко и балетско образование.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

**НАСТАВНА
ПРОГРАМА**

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

ВИОЛОНЧЕЛО

**ДЕВЕТГОДИШНО ОСНОВНО
МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ**

Скопје, 2011

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

1. ВОВЕД

Во деветгодишното основно музичко училиште на инструментот виолончело можат да се запишат ученици кои наполниле седум години.

Целта на наставата по виолончело е на учениците да им се развие љубов кон инструментот и музиката, да се оспособат за изразно солистичко, камерно и оркестарско музицирање, естетско и емоционално вреднување на музичките дела поткрепени со музички знаења по однос на нивната содржина и форма. Наставната програма за виолончело е да се оспособи ученикот технички да го совлада инструментот за понатамошно школување во средните и високите музички школи и да се изгради во добар сестран уметник.

- Фонд на часови: 2 часа неделно, 72 часа годишно.
- Статус на предметот: **задолжителен.**

2. ЦЕЛИ НА ПРЕДМЕТОТ ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД од IV до VI одделение

Ученикот/ученичката:

- да ги надгради своите познавања за инструментот и неговите карактеристики и изразни можности;
- да ги надгради потребните знаења за мелодиско и ритмичко читање и свирење на нотен текст;
- да ги надгради своите знаења за свирење скали со точни премини како во левата така и во десната рака;
- да се здобие со искуство за свирење на нотен текст со посложена ритмичко-мелодиска и хармонска структура од таа во претходниот развоен период;
- да ги надградува стекнатите и да стекнува нови знаења за правилна стилска интерпретација на музиката;
- правилно да се освојува за соло, камерно и оркестарско музицирање;
- да развива способности за доживување и изразување на музиката на повисок степен;
- да го зголеми интересот кон инструментот и музиката;
- да развива љубов кон класичната музика;
- да развива љубов и интерес за изразување и доживување на музичкиот фолклор;
- да го надградува и развива музичкиот вкус и критичкото мислење;
- да препознава нотен текст, музички термини и ознаки;
- да го развива внатрешниот слух;
- да ја развие музичката меморија и вниманието;
- да стекне самодоверба во изведувањето на музичкиот текст;
- да се освојува за негување и развивање на култивирани - пријатен тон и чиста интонација;
- да придонесува за развивање на музичката меморија;
- да придонесува за прифаќање и доживување на убавото во музиката;
- да ја доживее убавината на музиката;
- да формира навика и потреба за посета на концерти, оперско-балетски претстави и други музички случувања;
- да стекнува работна култура и навика;
- да стекнува работна култура и навика;
- да стекнува сознанија за музичката култура на своето опкружување;
- да ја развива креативноста;
- да придонесува кон формирање на личност со позитивни лични одлики;
- да го открива и почитува сопственото музичко изразување и да го почитува музичкото изразување на другите;
- да се активира во проекти за работа во дует и во поголем состав за заедничко музицирање;
- да ги разбира и прифаќа правилата на однесувањето во индивидуалните и во колективните музички активности.
- да биде информиран за истакнати музички уметници и творци во земјата и странство и нивното уметничко делување;
- да придонесува за збогатување на личниот и општествениот емоционален живот.

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО IV ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да ги надгради своите познавања за инструментот, неговите карактеристики и изразни можности;
- да ги надгради потребните знаења за мелодиско и ритмичко читање и свирење на нотен текст;
- да ги надгради своите знаења за свирење скали со точни премини како во левата така и во десната рака;
- да се здобие со искуство за свирење на нотен текст со посложена ритмичко-мелодиска и хармонска структура;
- да ги надградува досегашните и да стекнува нови знаења за правилна стилска интерпретација на музиката;
- правилно да се оспособува за соло, камерно и оркестарско музицирање;
- да развива способности за доживување и изразување на музиката;
- да развива интерес кон инструментот и музиката;
- да стекнува и развива љубов кон класичната музика;
- да развива љубов и интерес за изразување и доживување на музичкиот фолклор;
- да го развива музичкиот вкус и критичкото мислење;
- да се оспособува за негување на култивиран пријатен тон и чиста интонација;
- да придонесува за развивање на музичката меморија;
- да стекнува работна култура и навика;
- да препознава нотен текст, музички термини и ознаки;
- да го развива внатрешниот слух;
- да ја развие музичката меморија и вниманието;
- да стекне поголема самодоверба во изведувањето на музичкиот текст;
- да го открива и почитува сопственото музичко изразување и да го почитува музичкото изразување на другите;
- да стекнува и да ги надградува сознанијата за музичката култура на своето опкружување;
- да ја развива креативноста;
- да се поттикнува за работа во дует и во поголем состав за заедничко музицирање;
- да придонесува за збогатување на личниот и општествениот емоционален живот;
- да ги разбира и прифаќа правилата на однесување во индивидуалните и во колективните музички активности;
- да биде информиран за истакнати музички уметници и творци во земјата и странство и нивното уметничко делување;
- да придонесува кон формирање на личност со позитивни лични одлики;
- да придонесува за прифаќање и доживување на убавото во музиката;
- да формира навика и потреба за посета на концерти, оперско-балетски претстави и други музички случувања.

Лева рака:

- проширување на стекнатото знаење за четврта позиција;
- да ги надгради познавањата за широка позиција со активно свирење на истата;
- да ги надгради познавањата за четврта позиција со активно свирење на истата;
- да ги надгради познавањата за промена на позиција (од прва во четврта);
- да стекне навика за свирење во позиција (прва и четврта);
- да применува правилно преминување од позиција во позиција;
- да стекне познавање за нови позиции (со што ќе се започне процесот на целосно запознавање на позициите по грифот);
- да продолжи со примена на начини за вежбање вибрато;
- да започне со усовршување и активна примена на вибрато;
- да започне со активно изучување и примена на двојни ноти.

Десна рака:

- примена на основните штрихови: деташе, легато, мартеле;
- контрола при извлекување и враќање на гудалото со брзо движење и полн звук;
- контрола при извлекување и враќање на гудалото со бавно движење и полн звук;
- примена на техниката на подготовка за премин од жица на жица;
- свирење и контролирање на гудалото по сите жици.

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Тема: МЕЛОДИКА И ТЕХНИКА			
Цели	Содржини	Пойми	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да демонстрира правилно седење и правилна поставеност на телото во однос на инструментот; - да применува правилно држење на десната рака и држење на гудало; 		<ul style="list-style-type: none"> - Правилно седење - Десна рака - Гудало 	<ul style="list-style-type: none"> - Да се внимава на правилното балансирање на телото (без напрегување и навалување кон напред и без потпирање со рацете да може бавно да стане и седне на столчето), седење на предниот дел од столчето. - Да му се објасни на ученикот дека правилната поставеност на телото и рацете во однос на инструментот е една од најбитните работи на кои што треба да внимава како на часот под супервизија на наставникот, така и во домашното вежбање.
<ul style="list-style-type: none"> - да демонстрира ослободеност на палецот и правилно поставување на истиот; - активно да применува подготовка за премини од жица на жица со десната раката; 		<ul style="list-style-type: none"> - Палец и правилна поставеност на сите прсти од десната рака 	<ul style="list-style-type: none"> - Да се познава функцијата на секој прст од десната рака одделно и неговата улога. - Да ја започне активно да ја владее и применува техниката за премини од жица на жица со десната рака.

<ul style="list-style-type: none"> - да применува влечење на гудалото по сите жици во цели ноти, половини, четвртини, осмини; - да применува брзо и со полн звук извлекување и враќање на гудалото по жиците; - да ги применува основните штрихови; - да применува правилно поставена лева рака; - да применува поставување на прстите на жиците при што нема да стиска со истите, особено со палецот. - да применува лесно движење и артикулација на прстите од левага рака; - да користи вежби за секој прст одделно;		<ul style="list-style-type: none"> - Цели ноти (една нота на гудало) - Половини ноти (две ноти на гудало) - Четвртини ноти (четири ноти на гудало) - Осмини ноти (осум ноти на гудало) - Брзо извлекување, брзо затварање (враќање) - Дегаше, легаго, маргеле - Лева рака - Прсти - Артикулација	<ul style="list-style-type: none"> - Бавно влечење на гудало по празни жици. - Брзо влечење на гудало по празни жици. - Етиди по избор на наставникот кои што ќе помогнат при совладување на проблематиката на штриховите. - Етиди по избор на наставникот кои што ќе помогнат при совладување на проблематиката на прстите.
--	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - да се примени активно свирење во четврта позиција, како и функционирањето на левата рака при преминот и во новата позиција; - да се изучат останатите позиции помеѓу прва и четврта; - да се бара од ученикот вежбање и примена на вибрато. - свирење скали во три октави во цели, половини, четвртини и осмини ноти; - разложени трозвуци и четворозвук; - активно да применува елементи на правилна интерпретација (мелодиско-ритмичка) при свирење на материјалот; - да развива и применува способност за меморирање на мелодија, ритмика и нотен текст на зададена композиција; 	<p style="text-align: center;">- Звук, тон, јачина на тонот</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Четврта позиција - Премин помеѓу позиции - Агол на поставеност на рака и прсти - Прва, втора, трета и четврта позиција - Вибрато - Контрола на вибрато - Скали - Трозвук, четворозвук - Музика - Слух, слушање - Нотен текст, композиција-и - Звук - Тон - Имињата на тоновите (до, ре, ми, фа, сол, ла, си, до) 	<ul style="list-style-type: none"> - Да се внимава на аголот на прстите во четвртата позиција, како и на преминот од прва во четврта. Раката да не се потпира на корпусот при свирење во новата позиција. - Етиди по избор на наставникот кои што ќе помогнат при совладување на проблематиката на премините од позиција во позиција. - Да се обрне внимание на начинот на кој што се вежба и практикува вибраторото. - Воочување на разликите меѓу звук и тон преку демонстрација на разновидни примери (звучите од природата и околината и музичките тонови – пеење, звучење на инструменти и музички фрагменти).
---	---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - да ги доживува и сфаќа содржината и карактерот на композицијата; - да ја запознае и доживува динамиката и разликите во динамиката при слушањето и интерпретирањето на копозициите (тивко-гласно, форте-пијано); 		<ul style="list-style-type: none"> - Гласно - Тивко - Погласно - Потивко - Брзо - Бавно - Побрзо - Побавно 	<ul style="list-style-type: none"> - Доживување и воочување на јачината и брзината во музиката преку слушање музика, пеење и свирење. - Доживување и воочување на видовите и нијансите на јачината и брзината преку слушање музика, пеење и свирење.
<ul style="list-style-type: none"> - правилно да ја применува и разбере брзината и разликите во брзината на музичкото темпо при слушање и интерпретирање на музиката; 	<ul style="list-style-type: none"> - Брзина на темпо при вежбање и свирење 		
<ul style="list-style-type: none"> - да ги доживува и правилно ги разбира високите и ниските тонови и мелодиското движење нагоре – надолу; - да развива способност за прецизно интонирање на тоновите од основната скала; - да се развива внатрешниот музички слух; 	<ul style="list-style-type: none"> - Пеење на зададениот материјал по слух со имињата на тоновите 		<ul style="list-style-type: none"> - Пеење на материјалот со текст и со именување на тоновите.
<ul style="list-style-type: none"> - да развива чувство за заедничко свирење и свирење во групи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Камерно музицирање, свирење заедно со наставник или пијано 		<ul style="list-style-type: none"> - Доживување на заедничко музицирање преку етиди за две виолончела или преку песнички со придружба на пијано.

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Со оглед на возраста на учениците, часот по виолончело треба да вклучува различни видови на музички активности.

Се препорачува слушање музика во изведба на наставникот (примери од класична музика, композиици за деца од типот на „Детски албуми“, музика од други стилови и жанрови) и снимена, за воочување на нејзиниот карактер и изразните средства, како и за доживување и совладување на наставните содржини (метроритамот, мелодиски модели).

- Особено се препорачуваат музичко-ритмичките движења за доживување на римичките карактеристики на музиката.

- Учениците треба да навикнуваат на свирење по ноти со почитување на сите ознаки (темпо, динамика), со израз и правилно фразирање, со тактирање при свирењето.

- Се препорачува активно учествување на концертите организирани од страна на училиштето .

- За побликовито претставување на висината на тоновите и нивното попрцизно интонирање да се применува фономимијата.

- Освен активното учество на концертите, редовно, низ целата учебна година треба да се одвива и слушањето на разновидна музика на часовите и да се поттикнуваат учениците на активно слушање на истата.

➤ **Наставни средства:**

- музички инструмент – виолончело;
- книги (школи) по соодветен избор на наставникот (Мардеровски, Доцауер I, II и III книга, Мац-положби и премини, Давидов, Космај-вежби за прсти) и друго;
- зборници со мали песнички (мелодии) или пиеси, по соодветен избор на наставникот;
- аудио-визуелни средства (ТВ, DVD- плеер, видеоплеер, компјутер);
- дидактички средства и материјали;
- Интернет, образовни софтвери.

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичкото изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа (формативно оценување).

При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава кон индивидуалниот пристап во постигањата на секое поединечно дете.

Во текот на наставата редовно се следи развојот на секој ученик. На крајот од годината се организира јавен час отворен за присуство на родителите, соучениците и други наставници пред кој учениците би имале можност да ги претстават своите постигања и активностите застанени во текот на учебната година.

- Оценувањето е опишно со краток опис.

На крајот на учебната година ученикот полага испит со следната

ИСПИТНА ПРОГРАМА:

- две истоимени дурска/молска скали во три октави со трозвучи и четиривзвук;

- две кратки етиди со различен карактер;

- две композиции по избор на наставникот и соодветни за ученикот.

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализацијата се темели на нормативот донесен од страна на министерот за образование и наука.

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа во може да ја изведува лице кое завршило:

- високообразовна институција за музичка уметност – инструмент виолончело.

Изготвил: работна група,

координатор м-р Анкица Витанова, советник во Бирото за развој на образованието - Скопје

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на Сектор за развој на образованието – Скопје

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по виолончело за деветгодишното основно музичко образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

на ден 18.08.2011 год.

18.08 Скопје

2011 год.

СКОПЈЕ

Министер,

М-р Панче Кратев

